

қайтыс болған адамның асырауындағы немесе ол қайтыс болған күнге дейін одан жәрдем ақша алуға құқылы болған еңбекке жарамсыз адамдар; қайтыс болған адамның асырауында болған және ол қайтыс болғаннан кейін 5 жылдың ішінде еңбекке жарамсыз болып қалған адамдар; ата-аналардың біреуі, зайыбы не жұмыс істемейтін және қайтыс болған адамның асырауындағы адамдарды күтумен айналысатын және күтуді жүзеге асыру кезеңінде еңбекке жарамсыз болып қалған отбасының басқа мүшесі, қайтыс болған адамның көзі тірісінде алған немесе алуға құқылы жалақы (табысы) түрінде жұмыс берушінің есебінен келтірілген зиянды өндіріп алуға құқылы.

Жоғарыда аталған айырмашылықтарды көрсете келе, біз мынадай тұжырымдамаға келеміз. Қазақстан Республикасының еңбек құқығы ұлттық құқық жүйесінің дербес құқық саласы ретінде пәні, әдісі, қағидалары қалыптасқан еңбек нарығындағы біртектес қоғамдық қатынастарды реттейтін ғылым саласы болып табылады.

1. Қазақстан Республикасының Еңбек Кодексі. – Алматы: Юрист, 2008. - 108 б.

2. Қазақстан Республикасының Азаматтық Кодексі. (жалпы бөлім) – Алматы: Юрист, 2009.-115 б.

3. Гражданское право. ч.1.п/р д.ю.н., проф. Ю.К. Толстого., д.ю.н., проф.А.П. Сергеева.Изд-во “Теис” Санкт-Петербург, 1996.С.13.

В статье рассмотрены признаки, свойственные трудовому договору и его отличие от некоторых видов гражданско-правовых договоров.

The article describes the symptoms characteristic of the employment contract and its distinction from some types of civil contracts.

С.Р. Ермухаметова

ИННОВАЦИЯ ИНСТИТУТЫНЫҢ МӘНІ НЕДЕ?

Қазақстан дағдарыстың сабақтарын ескере отырып, инновациялық нарықтық қатынастардың қажеттіліктерін, мүдделерін үйлестіретін экономикалық және құқықтық базаны қалыптастыруда. Қазіргі жаңа даму кезеңі жаңаша технологиялардың дамуы интеллектуальдық меншік объектілерінің өсуіне әкеліп соқтыруда. Қазіргі жаңа технологиялардың дамуы интеллектуальдық меншік туралы заңнамалардың үнемі жетілдіріліп отыруын қажет етеді. Интеллектуальдық меншікті қорғау сұрақтары және жалпы интеллектуальдық меншіктің бір бағыты ретіндегі инновациялар аталған мәселені тек ұлттық деңгейде емес, халықаралық деңгейде де адекватты қорғауды қажет етеді. Инновациялық қызметтің бастамасын жаңаны енгізу кезеңімен біріктіруге болады. Инновация өндірістің және қоғамды басқарудың түрлі салаларына енгізілуі экономикалық тұрғыдан тиімді және (немесе) әлеуметтік, экологиялық тұрғыдан маңызды болып табылатын, зияткерлік меншік объектісі болып табылатын ғылыми және ғылыми-техникалық қызметтің нәтижесі ретінде анықталады, сәйкесінше инновациялық қызмет инновацияны өндірістің және қоғамды басқарудың түрлі салаларына енгізілуі жолымен пайдалану екендігін ескерсек, инновацияны кәсіпкерлік қызметтің спецификалық объектісі ретінде қарастыруға болады.

Инновациялық экономиканың дамуы рынокқа қатысушылар қызметін мемлекеттік реттеу негізінде жүзеге асырылады. Сонымен қатар рынокқа қатысушылар олардың инновациялық қызмет еркіндігіне деген конституциялық құқығын сақтау жағдайында жүзеге асырылуы тиіс. Инновациялық қызметтің жүзеге асырылуы кезінде және инновация аясында нормативтік базаны қалыптастыру кезінде инновацияға қатысушылардың қызметінің және инновациялық экономиканың конституциялық құқықтық негіздерін анықтау қажеттігі туындайды. Қазіргі болып жатқан экономикалық дағдарыстан айналып өту еліміздің өндірістік потенциалын қайта құру негізі болып табылатын ғылыми-техникалық жетістіктерді енгізу және тарату. Қазіргі кездегі экономика инновациялық экономика сипатында және ол жаңаны өңдеу, енгізу, пайдаланумен, шаруашылықтандырудың ұйымдық-құқықтық механизмдерін қайта құрумен байланысты. Бұл экономиканың басты ерекшелігі ғылым сыйымдылығы жоғары өндірісті дамыту, заттық емес нысандағы байлық рөлін көтеру (интеллектуальдық меншік объектілерін), адам факторының өсуі, өндірудің интенсивті үлгісіне көшу. Негізінен инновациялық кәсіпкерлік үшін тек инновацияның болуы жеткілікті емес, сонымен қатар үнемі жаңаны іздеу, кәсіпкерлердің оны жасауы үшін мақсатты қызметінің болуы қажет. Сондықтан инновация коммерциялық таратылатын, бәсекеқабілетті, зияткерлік творчестволық қызметтің тиімді нәтижесі. Инновация зияткерлік меншік объектісі ретінде анықталады, соның ішінде енгізілуі экономикалық тұрғыдан тиімді өндірістік

меншік ретінде анықталады. Негізінен иновациялық қызметтің заңдық түсіндірмесі – зияткерлік меншік объектісі ретінде қарастыру. Ал, өз кезегінде интеллектуальдық меншік адам дамуының және ілгерілеудің қажетті және негізгі элементі. Интеллектуальдық меншік түсінігін халықаралық-құқықтық, қазақстандық ұлттық құқықтың қайнар көздерінен табуға болады. Бұл Қазақстан Республикасының азаматтық кодексінің нормаларынан бастау алады. Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінің 14-бабына сәйкес азаматтардың құқыққабилеттілігінің негізгі мазмұнында интеллектуальдық қызмет нәтижелеріне құқығының болуы қарастырылған.

Сонымен қатар ҚР АҚ-нің 59-бабы шаруашылық серіктестіктердің жарғылық капиталына салым ретінде интеллектуальдық меншікті салу құқығын қарастырады. Интеллектуальдық меншік объективтік нысанға келтірілген адам фантазиясы, идеялары, адам ақыл ойы және интеллектісі.

Заңда бекітілген интеллектуальдық меншік объектілерінің тізімі бойынша, олардың бір-бірінен мәнді айырмашылықтарының бар және бәріне ортақ белгілер материалдық емес сипатта болуы, интеллектуальдық творчестволық қызметпен байланысы, айырықша құқықтарды бекіту. Интеллектуальдық меншік объектісі біртегізде бірнеше тұлғалардың қолданылуына болуы мүмкін. Сондықтан ғылыми интеллектуальдық меншікті анықтау ғылыми емес интеллектуальдық меншікті анықтауымызды қажет етеді. Инновация түсінігі интеллектуальдық меншік объектісінен тиімді экономикалық нәтижені қажет етеді және бұл интеллектуальдық меншіктің бір түрі ретіндегі өндірістік меншік туралы сөз етеді. Бұдан шығатын қорытынды интеллектуальдық меншіктің барлық түрі инновация түсінігін қамтымайды, толықтырмайды.

Өндірістік меншіктің кең мағынадағы түсінігі бойынша ол тек өндіріс пен саудаға ғана қатысты емес, ауылшаруашылық өндірісіне, қазба өндірісіне және өндірістік өнімдерге немесе табиғи өнімдерге де қатысты. Сондықтан өндірістік меншік объектілерін біріктіретін белгі олардың өндірістік қолданылуы. Инновация оларды енгізу экономикалық тиімді болатын интеллектуальдық меншік объектісі ретінде анықталған. Заң шығарушы сонымен қатар өзге де тиімді салдарын, яғни оларды енгізудің әлеуметтік және экологиялық маңызын анықтаған. Өндірістік меншік объектілерінің барлығы енгізушілік қабілетіне ие болмайды, мысалы, дараландыру құралы инновация болуы мүмкін емес.

Инновациялық қызметпен айналысумен байланысты дербестік рынокқа жаңаша бейімделу, жаңаны іздеу бағыттарын айқындау, жаңа идеяларды жетік меңгеру, оларды іске асыру, инвестиция салу үшін объектілерді таңдау, қаржыландыру көздерін табу, инвесторлармен тиімді инновациялық шарттарды жасаумен байланысты болады. Сондықтан инноватор бүгінгі күнгі сұраныс емес, болашақта болатын сұранысты да болжауы қажет.

Инновация мемлекеттің экономикалық тиімді дамуының бағыты ретінде инновациялық үрдіске қатысушылардың құқықтарын қорғау негізінде экономиканы жаңаша өніммен, өндіріспен қамтамасыз ету. Инновациялық қызмет интеллектуальдық қызметтің бір бағыты ретінде әлі де болса құқықтық қамтамасыз ету негіздерін жетілдіруді қажет етеді. Ол алдымен инноваторлардың құқықтарын қорғауға бағытталуы.

1. Рассудовский В. Интеллектуальная собственность и инновационное предпринимательство // Российская юстиция. - 1994. - №12. - С.10-13.

2. Амирханова И.В., Романкова В.А. Правовое обеспечение индивидуального предпринимательства: проблемы теории и практики: учебное пособие. Алматы: Қазақ университеті, 2003. - 209 с.

3. Медынский В.Г., Скамай Л.Г. Инновационное предпринимательство: учеб. пособие для вузов. - Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. - 589 с.

4. Каудыров Т.Е. Право интеллектуальной собственности по законодательству Республики Казахстан // Актуальные вопросы коммерческого законодательства в Республике Казахстан и практика его применения: Материалы семинаров. Т.1. – Алматы: Эдилет-Пресс. -1996. – С. 290-307.

In this article the author rasmatrivaet value innovation institute civil law system.

В данной статье автор рассматривает значение инновационного института в системе гражданского права

Г.Б. Мұқалдиева

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МЕН ДҮНИЕ ЖҮЗІ МЕМЛЕКЕТТЕРІНДЕ ДЕЛДАЛДЫҚТЫҚ ШАРТТАРДЫ ҚҰҚЫҚТЫҚ РЕТТЕУ

Нарықтық қатынастардың жаңа талаптарына сәйкес, шаруашылық қатынастарының субъектілері кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыру барысында көптеген күрделі мәселелерге (мысалы: құқықтық